

SŁOWO WSTĘPNE

W 2007 r. Leksykonem współczesnej teorii i filozofii prawa. 100 podstawowych pojęć prof. *Jerzy Zajadło*, kierownik Katedry Teorii i Filozofii Państwa i Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, zainicjował – wraz z Wydawnictwem C.H.Beck – serię książek, na którą dziś już składa się kilkadziesiąt leksykonów obejmujących nauki teoretyczno- i historyczno-prawne oraz dogmatyki prawnicze, obejmujące swym zasięgiem całe gałęzie i dziedziny prawa. Pierwsze leksykony powstawały na Wydziale Prawa Uniwersytetu Gdańskiego; z czasem formuła rozprzestrzeniła się i do grona autorów dołączyli przedstawiciele innych wydziałów prawa w Polsce oraz praktycy – przedstawiciele zawodów prawniczych, administratywiści i urzędnicy.

Chcąc przybliżyć Czytelnikom – zwłaszcza studentom prawa i aplikantom – myśl o dyskursywnej i argumentacyjnej stronie prawa, akademicy i praktycy, wywodzący się w większości z Wydziału Prawa Uniwersytetu Gdańskiego, Pomorskiej Izby Adwokackiej i Okręgowej Izby Radców Prawnych w Gdańsku opublikowali w 2010 r. Leksykon retoryki prawniczej. 100 podstawowych pojęć pod naszą redakcją. W odpowiedzi na zaproszenie Wydawnictwa C.H.Beck prezentujemy oto Czytelnikom drugie wydanie Leksykonu, zmienione i uzupełnione. Uwzględniwszy sugestie Czytelników wprowadziliśmy łącznie 18 nowych i na nowo opracowanych haseł oraz dokonaliśmy wielu korekt w pozostałych. Drugie wydanie Leksykonu przygotował zespół złożony z dwudziestu czterech Autorów – adwokatów i radców prawnych oraz pracowników naukowych, doświadczonych praktyków i wykładowców, którzy na kolejnych stronach tej pracy dzielą się swą wiedzą i doświadczeniami w zakresie pragmatycznej teorii i praktyki języka prawnego i prawniczego. Zachowujemy zatem pierwotny atut Leksykonu – mariaż teorii i praktyki, pomni konstatacji prof. *Jolanty Jabłońskiej-Boncy*, iż retoryka prawnicza w ostatnich latach uzyskuje tyleż należną jej rangę w programach kształcenia studentów i absolwentów wydziałów prawa, co cieszy się rosnącym zainteresowaniem na polu badań naukowych.

W polskiej literaturze tematu, pośród wielu ważnych prac poświęconych retoryce w ogólności, w tym zwłaszcza retoryce klasycznej, mało jest prac poświęconych tej szczególnej i dziś już skądinąd samoistnej dziedzinie wiedzy, jaką jest retoryka prawnicza. Przypomnijmy, pierwszy usystematyzowany wykład prawniczej retoryki klasycznej pt. *Retoryka i erystyka dla prawników* (Warszawa 2001) przygotował językoznawca prof. *Mirosław Korolko*; dotychczas jedynym podręcznikiem napisanym ze ściśle prawniczej perspektywy, łączącym dorobek klasyczny ze współczesnym, jest praca prof. *Jolanty Jabłońskiej-Boncy*, pt. *Prawnik a sztuka retoryki i negocjacji* (Warszawa 2002; drugie wydanie we współautorstwie z *K. Zeidlerem*, Warszawa 2016); warto tu wspomnieć dwie jeszcze pozycje: pionierską naówczas pracę autorstwa praktyków *Romana Lyczzywka*

i *Olgierda Missuny* z 1977 r. pt. *Sztuka wymowy sądowej* (wznowienia: 1982, 2017 – to ostatnie z obszerną przedmową *J. Jabłońskiej-Boncy* i *K. Zeidlera*), oraz zbiór krótszych tekstów opublikowany pt. *Wymowa prawnicza* nakładem Wydawnictwa C.H.Beck (dotąd 4 wydania, ostatnie z roku 2014), będący owocem kolejnych edycji seminariów organizowanych corocznie przez „Edukację Prawniczą”. Nasz Leksykon nie aspiruje do zastąpienia tych prac, lecz raczej je uzupełnia i stanowi głos w dyskusji nad dzisiejszą retoryką prawniczą. Mamy więc nadzieję, że Czytelnik – sięgając do Leksykonu i do wskazanych powyżej i w wykazie literatury pozycji – nie tylko poszerzy swą wiedzę na temat retoryki prawniczej, ale być może wzmocni własny warsztat słowa w szeroko pojętym dyskursie prawniczym.

W drugim wydaniu zachowujemy elastyczną strukturę książki. Leksykon pozostaje, jak każda pozycja w serii, alfabetycznie uporządkowanym źródłem szybkiej referencji w dziedzinie. Wzajemne odesłania pomiędzy hasłami również i tu wzbogacamy o (zaktualizowaną) mapę książki, eksponującą relacje formalne i treściowe między omawianymi pojęciami. Nie rezygnujemy też z klucza merytorycznego, ujętego jako alternatywny spis treści, przez co Leksykon, czytany w proponowanym porządku, nabiera pewnego podobieństwa do podręcznika.

Pozostawiliśmy Autorom poszczególnych haseł niemal nieograniczoną swobodę refleksji naukowej. Przyjęliśmy, że opracowania te mogą funkcjonować zarówno jako skondensowane kwanty wiedzy, jak i jako mikroeseje, pozostawiając wybór co do formy samym Autorom. Niemniej niech wszelkie błędy, które Czytelnik w książce dostrzeże, obarczą tylko jej redaktorów; spostrzeżenia i sugestie przyjmujemy z wielkim zainteresowaniem, ponieważ liczymy, że mogą ulepszyć i wzbogacić książkę w jej kolejnych wydaniach. Jesteśmy przeto niezmiernie wdzięczni klasycyście prof. *Jakubowi Lichańskiemu* za wszystkie podniesione przezeń uwagi dotyczące pierwszego wydania książki. Życzliwa krytyka jest największym aktem przyjaźni.

Wreszcie – skoro przywilejem redaktorów jest składanie słów podziękowań – pragniemy ukłonić się teoretykowi i filozofowi prawa prof. *Jolancie Jabłońskiej-Boncy*, naszemu nauczycielowi, której wysiłki przywróciły retorykę prawniczą polskiej nauce prawa; nam samym zaś Pani Profesor przekazała nieocenioną inspirację, zachętę i motywację do rozwijania naszych fascynacji badawczych.

Gdańsk, kwiecień 2018 r.

adw. *Przemysław Rybiński*
prof. *Kamil Zeidler*